

Πλαίσια Χωρικού Σχεδιασμού στον Ευρωπαϊκό και Ελληνικό χώρο: πολιτικές και θεσμοί

Αθηνά Γιαννακού

Δρ. Χωροτάκτης-Πολεοδόμος (M.Sc.&Ph.D. LSE)

ΜΕΡΟΣ 2

**Το πλαίσιο του χωρικού
σχεδιασμού στην Ελλάδα**

Το κανονιστικό πλαίσιο

- Το βασικό πλαίσιο του χωρικού σχεδιασμού
 - Η νομοθεσία για την οικιστική ανάπτυξη και τον πολεοδομικό σχεδιασμό
 - Η νομοθεσία για τη χωροταξία
- Το πλαίσιο που επηρεάζει τον χωρικό σχεδιασμό
 - Η νομοθεσία για τις επενδύσεις και τα αναπτυξιακά κίνητρα
 - Η νομοθεσία για το περιβάλλον
 - Η νομοθεσία για τη δόμηση

Το βασικό πλαίσιο του χωρικού σχεδιασμού-Ι

ΠΔ 17-3-1923 " Περί σχεδίων πόλεως"

Η απαρχή του σύγχρονου θεσμικού πλαισίου της πολεοδομίας και χωροταξίας.

- Διέπει τον τρόπο ρυμοτόμησης όλων των πόλεων και κωμοπόλεων που απέκτησαν σχέδιο πόλεως ή επεκτάθηκαν μέχρι το 1983.
- Διευθετεί την υποχρέωση ύπαρξης σχεδίου για κάθε οικισμό της χώρας, αλλά και δίνει τη δυνατότητα δόμησης εκτός οικισμών, ένα μεγάλο ζήτημα που απασχολεί την ελληνική ύπαιθρο μέχρι σήμερα. .

Το βασικό πλαίσιο του χωρικού σχεδιασμού-II

Διατάγματα περί δομήσεως εκτός σχεδίου πόλης

- Διάφορα διατάγματα (τελευταίο το ΠΔ 31.5.1985) που διέπουν του όρους και περιορισμούς δόμησης στις περιοχές εκτός σχεδίου πόλεως.
- Περιλαμβάνουν διατάξεις δόμησης εκτός σχεδίου και διατάξεις για ειδικές χρήσεις (π.χ. βιομηχανικές εγκαταστάσεις, γραφεία-καταστήματα, κτίρια κοινής ωφελείας κλπ.),

Το βασικό πλαίσιο του χωρικού σχεδιασμού-III

N. 360/76 Περί χωροταξίας και περιβάλλοντος

- Πρόκειται για τον μοναδικό ενδεχομένως νόμο που αναφέρεται στη χωροταξία πριν το 1999 ο οποίος είχε περιορισμένη εφαρμογή.
- Αναφέρεται στον τρόπο εκπόνησης και αναθεώρησης των Χωροταξικών Σχεδίων.
- Καθιερώνει δύο επίπεδα σχεδιασμού: τα **εθνικά σχέδια** και τα **περιφερειακά χωροταξικά σχέδια**.
- Ιδρύει το **Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος**

Το βασικό πλαίσιο του χωρικού σχεδιασμού-IV
*N. 1337/1983 "Επέκταση των πολεοδομικών
σχεδίων, οικιστική ανάπτυξη κλπ."*

- Διέπει την ένταξη στο πολεοδομικό σχέδιο και την επέκταση οικισμών νέων περιοχών.
- Καθορίζει τα βασικά επίπεδα και εργαλεία πολεοδομικού σχεδιασμού: Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, Πολεοδομική Μελέτη, Πράξη Εφαρμογής.
- Καθορίζει το πλαίσιο για τον έλεγχο των χρήσεων γης γύρω από πόλεις ή άλλες περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές: Ζώνη Οικιστικού Ελέγχου.

Το βασικό πλαίσιο του χωρικού σχεδιασμού-V
*ΠΔ 16/30.08.1985 "Πολεοδόμηση περιοχών
δεύτερης κατοικίας"*

- Διέπει τον τρόπο πολεοδόμησης περιοχών δεύτερης (παραθεριστικής) κατοικίας που βρίσκονται μέσα σε Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου και καθορίζει τις περιοχές που μπορούν να πολεοδομηθούν

Το βασικό πλαίσιο του χωρικού σχεδιασμού-VI
*ΠΔ 24.4/3.5.1985 “Όροι δόμησης οικισμών
κάτω των 2.000 κατοίκων” &
ΠΔ 20/30.8.1985 “Πολεοδόμηση και επέκταση
οικισμών μέχρι 2.000 κατοίκους ”*

- Διέπουν τον τρόπο καθορισμού των ορίων οικισμών κάτω των 2.000
- Καθορίζουν τις κατηγορίες οικισμών με βάση την θέση τους και τη δυναμική ανάπτυξής τους, το όριο οικισμού με βάση την κατηγορία στην οποία ανήκει και τον τρόπο πολεοδόμησης.

Το βασικό πλαίσιο του χωρικού σχεδιασμού-VII
***N. 2508/1997 "Βιώσιμη Ανάπτυξη των πόλεων
και των οικισμών της χώρας***

- Πρόκειται για τον νεότερο οικιστικό νόμο με τον οποίο καθορίζονται οι κατευθυντήριες αρχές, οι όροι, οι διαδικασίες και οι μορφές για τη βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών των πόλεων και οικισμών της χώρας.
- Έμφαση στη χωροταξική διάσταση (σχεδιασμός σε επίπεδο ΟΤΑ) – νέο περιεχόμενο των ΓΠΣ
- Έμφαση στην κάλυψη αναγκών αναθεώρησης των παλαιών σχεδίων με το εργαλείο της ανάπλασης

Το βασικό πλαίσιο του χωρικού σχεδιασμού-VIII
***N. 2742/1999 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και
αιφόρος ανάπτυξη και άλλες διατάξεις»***

- Ο νεότερος χωροταξικός νόμος με τον οποίο θεσπίζονται οι αρχές, τα όργανα, οι διαδικασίες και τα μέσα άσκησης του χωροταξικού σχεδιασμού που προωθούν την **αιφόρο** και **ισόρροπη** ανάπτυξη, κατοχυρώνουν την παραγωγική και κοινωνική **συνοχή**, διασφαλίζουν την **προστασία του περιβάλλοντος** και ενισχύουν τη **θέση της χώρας** στο διεθνές και ευρωπαϊκό πλαίσιο
- Προσαρμογή με αρχές αιφόρου ανάπτυξης και με την Ευρωπαϊκή πολιτική χωρικής ανάπτυξης

N. 2742.1999-I:

Αρχές

- Εξασφάλιση ισάξιων όρων διαβίωσης και ευκαιριών παραγωγικής απασχόλησης σε όλες τις περιφέρειες
- Αναβάθμιση ποιότητα ζωής, βελτίωση υποδομών στο σύνολο του εθνικού χώρου και στις περιοχές με αναπτυξιακή υστέρηση και περιβαλλοντική υποβάθμιση
- Διατήρηση-Ανάδειξη της οικιστικής και παραγωγικής πολυμορφίας και της φυσικής ποικιλότητας
- Εξασφάλιση ισόρροπης σχέσης αστικού, περιαστικού και αγροτικού χώρου
- Αναζωογόνηση των πόλεων
- Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των νησιών των ορεινών και παραμεθωρίων περιοχών
- Προστασία των περιοχών με απόθεμα φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς
- Συντήρηση και ολοκληρωμένη διαχείριση των δασών και των αγροτικών εκτάσεων
- Ορθολογική αξιοποίηση των υδατικών πόρων
- Συντονισμός των δημοσίων προγραμμάτων με χωροταξικές επιπτώσεις
- Πληροφόρηση, διάλογος και προώθηση συμμαχιών.

N. 2742.1999-II:

Όργανα

- **Επιτροπή Συντονισμού της Κυβερνητικής Πολιτικής στον τομέα του Χωροταξικού Σχεδιασμού και της Αειφόρου Ανάπτυξης:** σχεδιασμός ενιαίας και συντονισμένης πολιτικής για τη χωροταξία και της αειφόρο ανάπτυξη, έγκριση του Γενικού και των Ειδικών Πλαισίων Σχεδιασμού, συντονισμός φορέων εφαρμογής, λήψη αποφάσεων διυπουργικού χαρακτήρα
- **Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης –**όργανο κοινωνικού διαλόγου και διαβούλευσης γνωμοδοτικού χαρακτήρα

N. 2742.1999-III:

Πλαίσια Σχεδιασμού

- **Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης:** προτεραιότητες και στρατηγικές για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξης και αειφόρο οργάνωση του εθνικού χώρου
- **Ειδικά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης:** εξειδίκευση των κατευθύνσεων του Γενικού Πλαισίου σε επίπεδο τομέων, δικτύων και ειδικών περιοχών
- **Περιφερειακά Πλαίσια Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης:** προτεραιότητες και στρατηγικές για την ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξης και αειφόρο οργάνωση του χώρου στο επίπεδο της Περιφέρειας

N. 2742.1999-IV:

Μηχανισμοί Εφαρμογής, Ελέγχου και Υποστήριξης

- **ΠΟΑΠΔ:** Περιοχές Οργανωμένης Ανάπτυξης Παραγωγικών Δραστηριοτήτων
 - Περιοχές θαλάσσιες και χερσαίες κατάλληλες για την ανάπτυξη παραγωγικών και επιχειρηματικών δραστηριοτήτων
- **ΠΕΧΠ:** Περιοχές Ειδικών Χωρικών Επεμβάσεων
 - Περιοχές που παρουσιάζουν ιδιαίτερα ή κρίσιμα προβλήματα; Χωρικής ανάπτυξης και απαιτούν ειδικό σχεδιασμό
- **ΣΟΑΠ:** Σχέδια ολοκληρωμένων Αστικών Παρεμβάσεων
 - Σχέδια για την προώθηση ολοκληρωμένων στρατηγικών αστικού σχεδιασμού σε πόλεις ή ευρύτερες αστικές περιοχές που παρουσιάζουν κρίσιμα προβλήματα αναπτυξιακής υστέρησης κοινωνικής συνοχής και περιβαλλοντικής υποβάθμισης

N. 2742.1999-V:

***Μηχανισμοί Εφαρμογής, Ελέγχου και
Υποστήριξης***

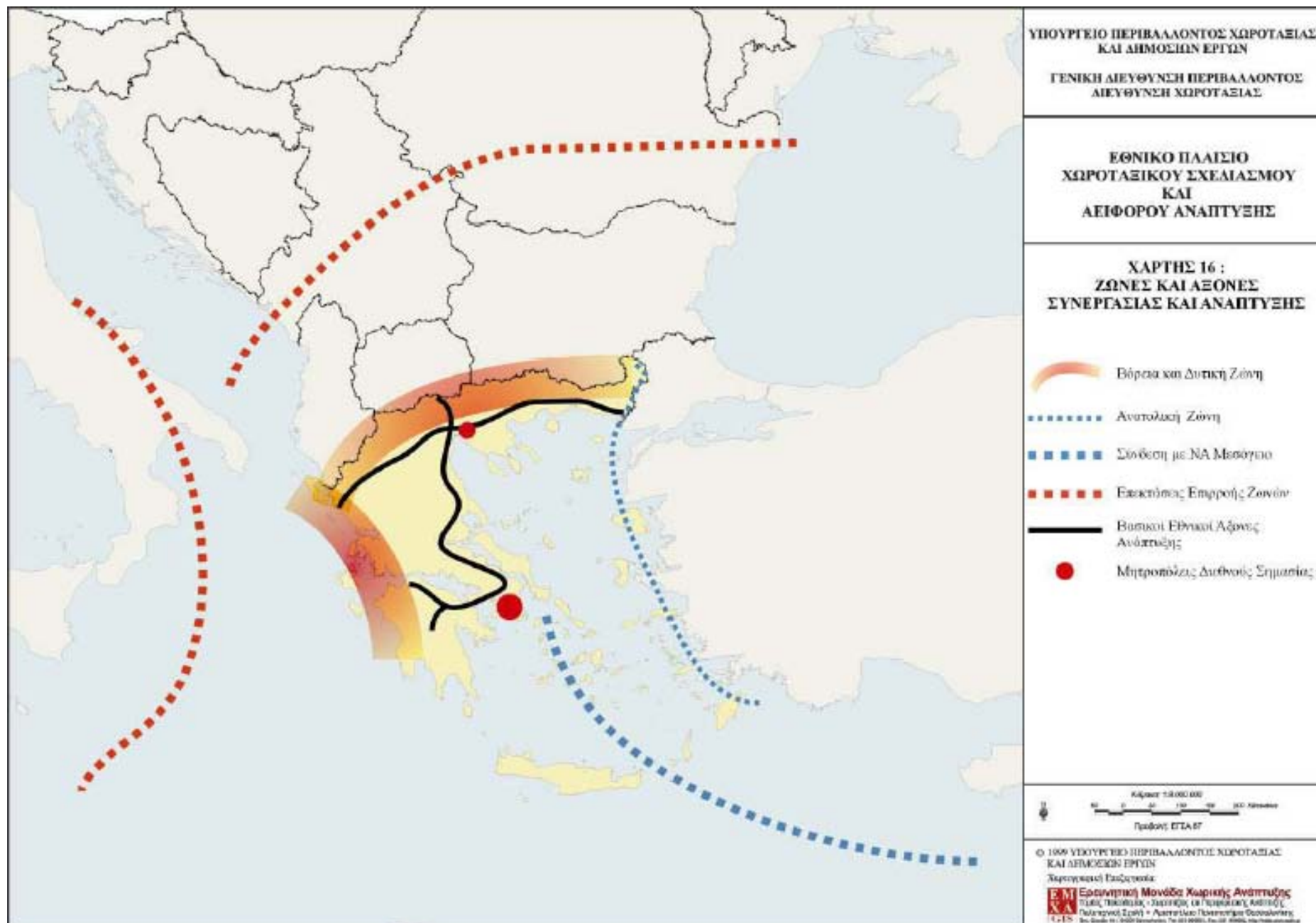
- Εθνικό Δίκτυο Πληροφοριών για το Χωροταξικό Σχεδιασμό
 - Τεκμηρίωση και υποστήριξη της διαδικασίας του εθνικού και περιφερειακού χωροταξικού σχεδιασμού

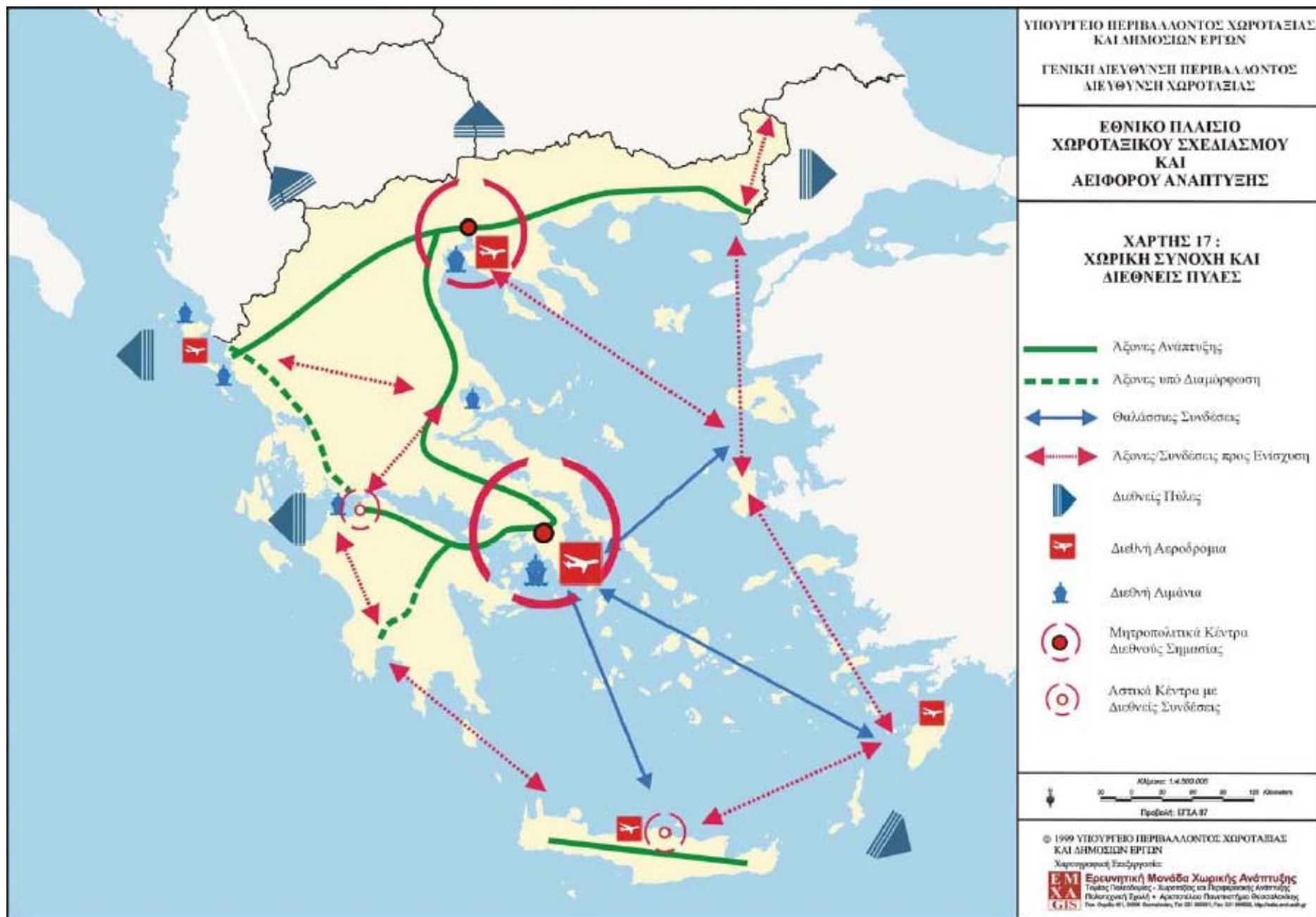
Γενικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης-I

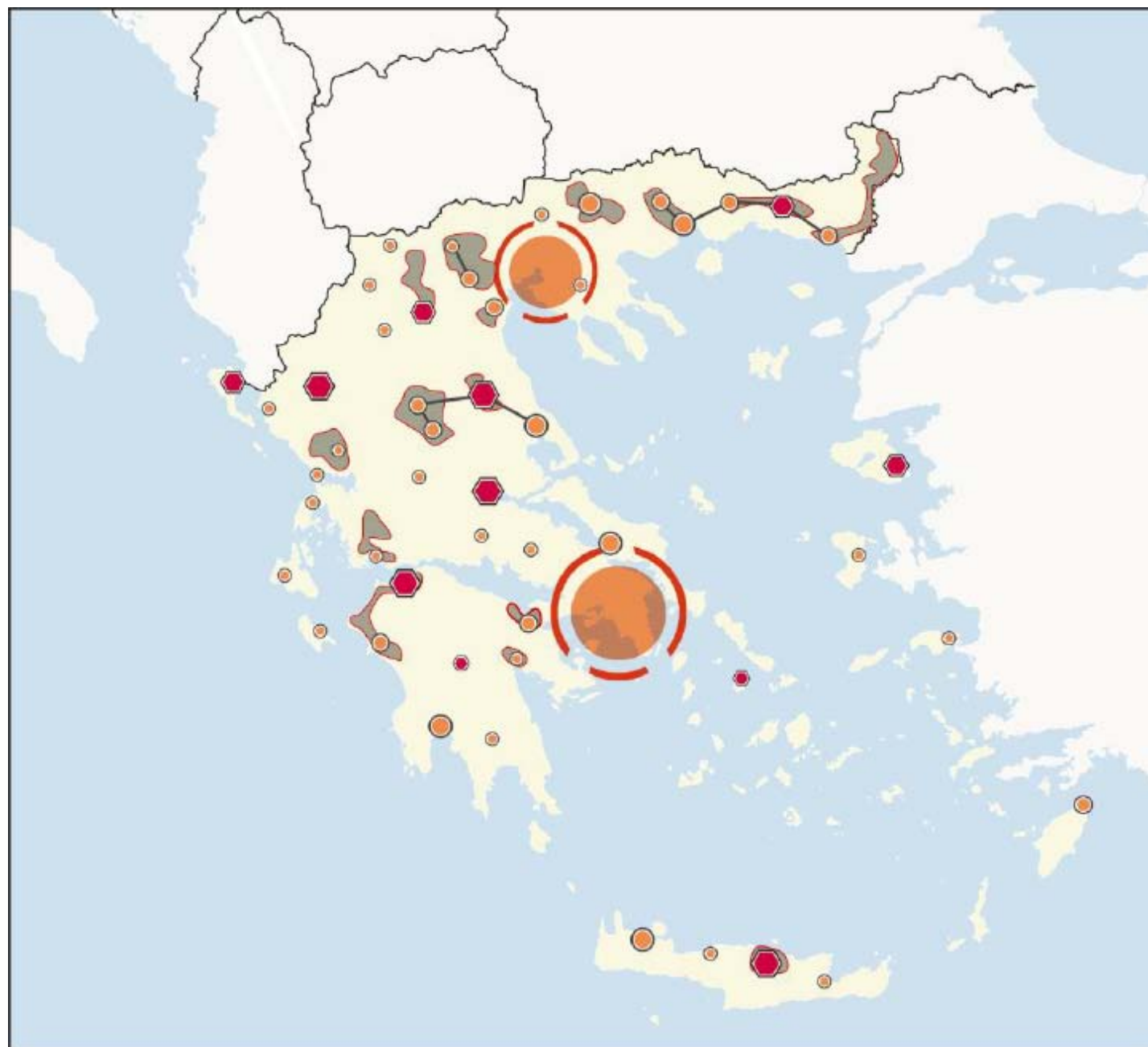
- ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
 - Γενικοί Στόχοι και κατευθύνσεις της Χωροταξικής πολιτικής
 - Διαπεριφερειακή Σύγκλιση και Ισορροπία – παραγωγική εξειδίκευση
 - Διοικητική ανασυγκρότηση
 - Πολυκεντρική Οικιστική Δομή και Μητροπολιτικά Κέντρα
 - Ισότητα Πρόσβασης και Χωρική Συνοχή
 - Προστασία και Διαχείριση της Φυσικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς
 - Διαφοροποίηση του Αγροτικού Χώρου και Αναβάθμιση Κρίσιμων Περιοχών (αγροτικός χώρος, παράκτιες περιοχές, ορεινές περιοχές)

Γενικό Πλαίσιο Χωρικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης-II νέες ενότητες χώρου

- Οι επιμέρους ζώνες συνεργασίας και ανάπτυξης θεματικού και γεωγραφικού χαρακτήρα
- Οι μεγάλες διαπεριφερειακές ενότητες_χώρου με εν δυνάμει χωροταξική ομοιογένεια και ρόλο στο δίκτυο των εθνικών - διεθνικών αξόνων ανάπτυξης (Βόρεια Ελλάδα, Κεντρική, Δυτική Ελλάδα, Νησιωτικό Σύμπλεγμα Αιγαίου).
- Πολυκεντρική δομή και μητροπολιτικά κέντρα:
- Η πράσινη και γαλάζια ζώνη: ευρύτερες ζώνες προστασίας και ολοκληρωμένης διαχείρισης με βάση τις αρχές της αειφορίας

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ

**ΕΘΝΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
ΚΑΙ
ΔΕΙΦΟΡΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

**ΧΑΡΤΗΣ 18:
ΠΟΛΥΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΔΟΜΗ**

Μητροπολιτικά Κέντρα

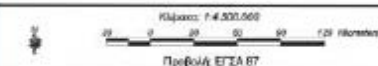
Δίκτυα Οικισμών

Συγκεντρώσεις Οικισμών

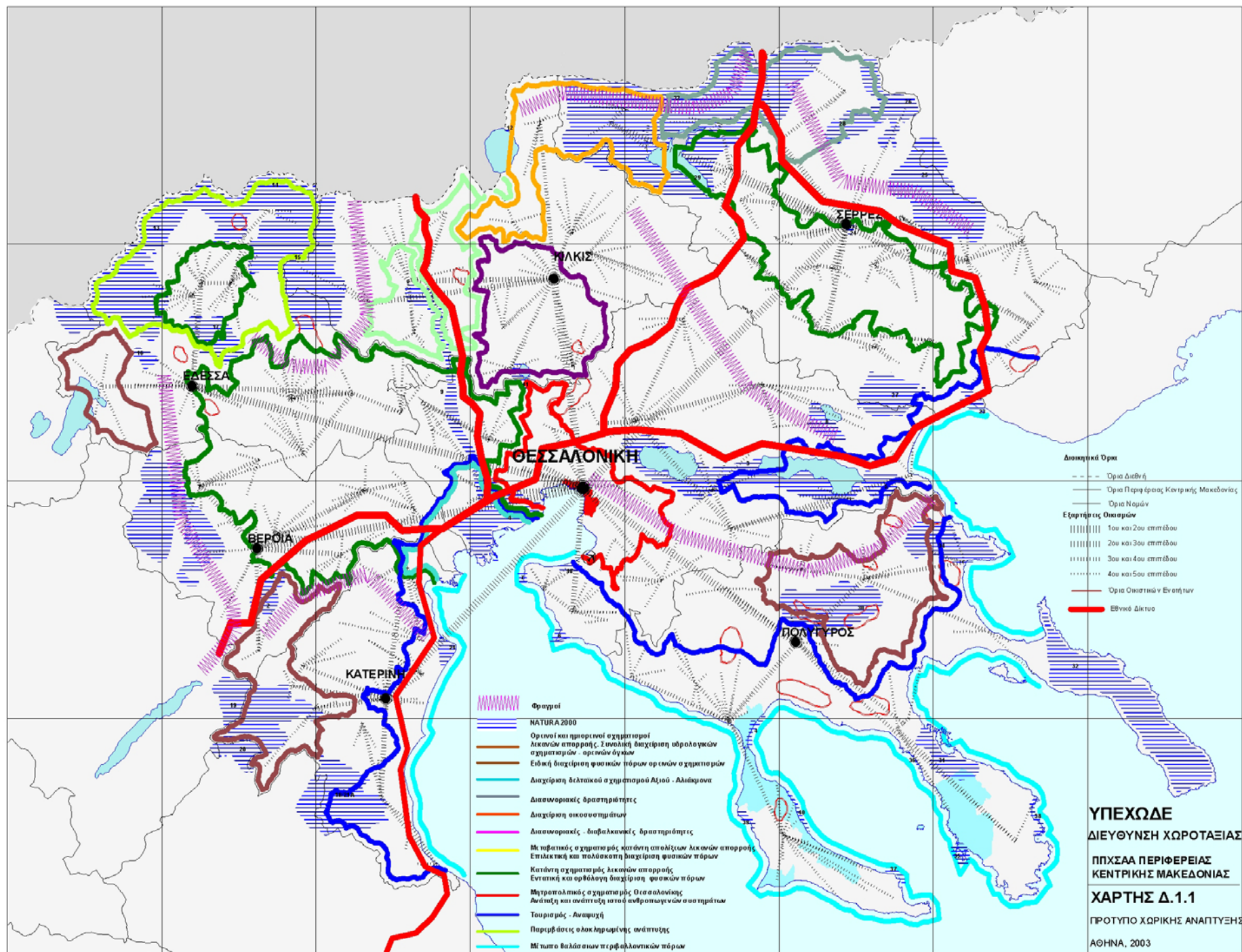
Περιφερειακά και Νομαρχιακά Κέντρα

	πλέον από 50.000 κόπες	10.000 - 50.000 κόπες	έως 10.000 κόπες
Περιφερειακά Κέντρα			
Νομαρχιακά Κέντρα			

Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Ανάπτυξης Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

1. Η θέση και ο ρόλος της Περιφέρειας στον διεθνή, ευρωπαϊκό και εθνικό χώρο
2. Αξιολόγηση υπάρχουσας κατάστασης και προοπτικών στο επίπεδο της Περιφέρειας: αναπτυξιακή φυσιογνωμία, χωροταξική οργάνωση (υποδομές, οικιστικό δίκτυο, παραγωγική δομή, ειδικές θεματικές κατηγορίες χώρου)
3. Πρόταση: Πρότυπο χωρικής οργάνωσης, αναπτυξιακό πλαίσιο, χωροταξική οργάνωση, προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος, ευρύτερες ανθρωπογεωγραφικές ενότητες, χωρική διάρθρωση των βασικών δικτύων τεχνικής υποδομής, Προγραμματικά Πλαίσια χωροθέτησης παραγωγικών δραστηριοτήτων και άλλοι μηχανισμοί

Αναπτυξιακός Ρόλος

Επιχειρηματικές και Αναπτυξιακές Υποδομές

Προωθητικές Δραστηριότητες

Θεσσαλονίκη	Εθνικός Πόλος Ανάπτυξης Μητροπολιτικό Βαλκανικό Κέντρο Πόλος Διακρατικής Συνεργασίας και Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης Διοικητικό και Πολιτιστικό Κέντρο Πόλος Παρευξείνιας Συνεργασίας Πόλος Θαλάσσιου Μετώπου Κόμβος Διερωπαϊκών Δικτύων	Λιμένας Αεροδρόμιο ΠΑΘΕ Εγνατία Οδός Σιδηροδρομικό Δίκτυο: Κάθετες συνδέσεις με τη Βαλκανική Αγωγός Φυσικού Αερίου ΒΙΠΕ	Ανώτατη Εκπαίδευση Τεχνολογική Έρευνα και Ανάπτυξη Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες Διεθνές Εμπόριο – Διεθνείς Μεταφορές Βιομηχανία-Βιοτεχνία Πολιτισμός - Τουρισμός
Σέρρες	Νομαρχιακό Κέντρο Ανάπτυξης Κέντρο Διασυνοριακής Συνεργασίας	Β.Ε.Π.Ε. Φυσικό Αέριο Σύνδεση με κύριους οδικούς άξονες Σιδηροδρομικό Δίκτυο	Τριτοβάθμια Εκπαίδευση Υπηρεσίες προς τις Αγροτικές Δραστηριότητες Μεταφορές Εμπόριο
Κατερίνη	Νομαρχιακό Κέντρο Ανάπτυξης	Σύνδεση με ΠΑΘΕ Φυσικό Αέριο Σιδηροδρομικό Δίκτυο	Μεταποίηση Εμπόριο Υπηρεσίες προς τις Αγροτικές Δραστηριότητες Τουρισμός
Βέροια	Νομαρχιακό Κέντρο Ανάπτυξης	Σύνδεση με κύριους οδικούς Σιδηροδρομικό Δίκτυο	Υπηρεσίες προς τις Αγροτικές Δραστηριότητες Μεταποίηση Μεταφορές – Εμπόριο
Γιαννιτσά	Κέντρο Τοπικής Ανάπτυξης	Σύνδεση με κύριους οδικούς άξονες	Μεταποίηση Αγροτικών Προϊόντων Υπηρεσίες προς τις Αγροτικές Δραστηριότητες Εμπόριο
Νάουσα	Κέντρο Τοπικής Ανάπτυξης	Σιδηροδρομικό Δίκτυο	Μεταποίηση Υπηρεσίες προς τις Αγροτικές Δραστηριότητες
Έδεσσα	Νομαρχιακό Κέντρο Ανάπτυξης	Σιδηροδρομικό Δίκτυο Β.Ε.Π.Ε.	Υπηρεσίες προς τις Αγροτικές Δραστηριότητες Ειδικές Μορφές Τουρισμού
Κιλκίς	Βιομηχανικό Κέντρο Ανάπτυξης Κέντρο Διασυνοριακής Συνεργασίας	Β.Ε.Π.Ε. Σύνδεση με κύριους οδικούς άξονες Σιδηροδρομικό Δίκτυο	Μεταποίηση Εμπόριο
Πολύγυρος	Διοικητικό Κέντρο	Οδικές Συνδέσεις με σημαντικές τουριστικές περιοχές	Υπηρεσίες
Αλεξάνδρεια	Κέντρο Τοπικής Ανάπτυξης	Σύνδεση με ΠΑΘΕ και Εγνατία Οδό Σιδηροδρομικό Δίκτυο	Υπηρεσίες στις Αγροτικές Δραστηριότητες